

Din slăbănogire la lumină
Duminica a doua din Post
(a Sfântului Grigorie Palama)
8 martie 2026

„În vremea aceea, intrând iarăși Iisus în Capernaum, după câteva zile s-a auzit că este în casă. Și îndată s-au adunat așa de mulți, încât nu mai era loc nici înaintea ușii, iar Dânsul le grăia cuvântul (lui Dumnezeu). Și au venit la El, aducând un slăbănog, pe care-l purtau patru oameni. Dar, neputând ei din pricina mulțimii să se apropie de El, au desfăcut acoperișul casei unde era Iisus și, prin spărtură, au coborât patul în care zăcea slăbănogul. Iar **Iisus, văzând credința lor**, i-a zis slăbănogului: **Fiule, iertate îți sunt păcatele tale!** Și erau acolo unii dintre cărturari, care ședea și cugetau în inimile lor: Pentru ce vorbește Acesta astfel? El hulește. Cine poate să ierte păcatele, fără numai singur Dumnezeu? Și îndată, cunoscând Iisus cu duhul Lui că așa cugetau ei în sine, a zis lor: De ce cugetați acestea în inimile voastre? Ce este mai ușor, a zice slăbănogului: **Iertate îți sunt păcatele, sau a zice: Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă?** Dar ca să știți că putere are Fiul Omului a ierta păcatele pe pământ, a zis slăbănogului: Zic ție: Scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta! Și s-a ridicat îndată și, luându-și patul, a ieșit înaintea tuturor, încât **erau toți uimiți** și slăveau pe Dumnezeu, zicând: **Asemenea lucruri n-am văzut niciodată**” (Mc. 2, 1-12).

1. Duminicile Postului Mare ca pregătire pentru Botez și Înviere

Pericopa evanghelică de astăzi făcea parte original din pregătirea catehumenilor pentru botezul din noaptea Învierii. Evanghelia de la Ioan 1, 43-51, citită în *Duminica Ortodoxiei*, prezintă venirea la credință a lui Filip și Natanael, după întâlnirea cu Hristos, arătând catehumenilor primelor secole că drumul spre Botez este posibil doar prin credința în Hristos. Evanghelia citită astăzi la Sfânta Liturghie arată cum credința în Hristos a prietenilor slăbănogului conduce la iertarea păcatelor acestuia, o tematică centrală pentru catehumenii care erau însoțiți de nași creștini în timpul pregătirii, a căror credință trebuiau să o vadă și să o asume, recunoscându-l și ei pe Hristos ca Domn al vieții lor. Catehumenii trebuiau să vadă în aceste minuni din Evangheliilor semnele și începutul noii vieți, împlinirea celor făgăduite de proroci și speranța că și ei vor avea parte iertare și vindecare prin întâlnirea cu Domnul cel Înviat.

Rânduiala lecturilor Evangheliei în Duminicile Postului Mare reflectă îndeaproape dezvoltarea istorică a acestuia, fiecare Duminică din post, cu excepția Duminicii a treia (a Sfintei Cruci) și a Floriilor, având două tematici. Prima Evanghelie, cea a Duminicii respective, este cea mai veche și a fost rânduită de Biserică din secolul al IV-lea, iar cea de-a doua a fost adăugată în secolele ulterioare, în contextul dezvoltării cultului Bisericii. Cea dintâi temă a Duminicilor Postului Mare stă în strânsă legătură cu pregătirea catehumenilor pentru Botez, ea constituind, după cum am arătat mai sus, o parte integrantă a catehezei creștine timpurii. Pericopele evanghelice ale Duminicilor Postului Mare arată legătura originală dintre Post și Botez, altfel spus înțelegerea Postului ca pregătire pentru Botez și Înviere.

Are această înțelegere vreo relevanță pentru noi cei de astăzi? Legătura dintre Post, Botez și Înviere s-a pierdut treptat în comunitățile noastre, deoarece în Noaptea Paștilor nu există decât rar catehumeni care primesc botezul. O excepție o formează unele comunități din diaspora, în care tradiția catehumenatului a fost reactivată. Relația dintre

Post, Botez și Înviere este din punct de vedere duhovnicesc una centrală, deoarece Botezul este în esența sa moarte și înviere împreună cu Hristos (cf. Apostolul Botezului Rom 6, 3-11), iar Postul este ocazia pentru fiecare creștin de a se lepăda zilnic de „omul cel vechi”, care „se strică prin poftetele amăgitoare” și a se îmbrăca în „omul cel nou, cel după Dumnezeu, zidit întru dreptate și în sfințenia adevărului” (Efes 4, 22-24)! Astfel, fiecare zi de post ar trebui să fie „un botez continuu”, anume moartea omului vechi rob păcatului și învierea omului nou al harului, al luminii și al iubirii, înlăuntrul inimii noastre. Postind astfel, actualizăm botezul primit în copilărie, îmbrăcându-ne zilnic în Hristos, iar fiecare zi de post este o pregustare a nopții Învierii! Mulți dintre cei care speră să trăiască Învierea doar în noaptea de Paști o pot pierde datorită multor probleme omenești care pot să apară atunci. Drept urmare suntem chemați la mici „Învieri” în fiecare zi de post.

Chiar dacă noi cei botezați nu mai suntem catehumeni, perioada Postului Mare ne ajută să ne redescoperim și întărim credința în puterea vindecătoare și mântuitoare a lui Hristos, deoarece credința noastră este întotdeauna amestecată cu necredința, după cuvântul tatălui copilului stăpânit de duhul necurat: „Cred, Doamne! Ajută necredinței mele” (Marcu 9, 24).

2. Semnificația tainică a bolii în viața noastră

Pericopa evanghelică a Duminicii a doua a Postului Mare arată legătura dintre păcat și boală în viața omului, o temă relevantă atât pentru catehumenii primelor veacuri, cât și pentru noi cei de astăzi. Vedem cum iertarea și vindecarea sunt consecutive în episodul biblic al vindecării slăbănogului. Mântuitorul îi iartă păcatele slăbănogului, deci îi vindecă sufletul, iar apoi trupul, care se ridică din pat! Păcatele sunt acțiuni umane contrare voii și rânduielii lui Dumnezeu lăsate în creație, iar prin aceasta cauzează adesea boli sufletești și trupești. Desigur că Dumnezeu ne iartă, dacă ne pocăim de păcatele săvârșite, dar adesea consecințele acestora în viața noastră nu pot fi evitate. Spre exemplu, cineva care prin patima băuturii își distruge ficatul, merge la duhovnic și primește iertare, căindu-se de cele făcute! Cu toate acestea, urmările acestui păcat, anume distrugerea ficatului până la ciroză, nu mai pot fi îndreptate decât cu mare greutate sau deloc, în ciuda tuturor tratamentelor și medicamentelor. Mai mult decât atât, această patimă îi afectează pe toți cei din familie, lăsând în sufletele copiilor și ale celor apropiați răni foarte adânci. Plecând de la această realitate, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim a sintetizat relația dintre păcat și boală în modul următor: Dumnezeu ne iartă întotdeauna când greșim și ne pocăim pentru păcate; omul iartă când și când, căci sunt persoane care foarte greu îi iartă pe cei care le fac rău; natura nu iartă niciodată, căci organele distruse în trup prin practicarea păcatelor nu mai revin la sănătate în foarte multe cazuri!

Din Sfânta Evanghelie învățăm, de asemenea, cât este de importantă rugăciunea pentru cei bolnavi și ajutorul oferit acestora, căci cei patru oameni care purtau patul bolnavului reprezintă Biserica! În Biserică se fac rugăciuni pentru toți cei bolnavi din familiile noastre și dintre cunoscuții noștri, fiecare dintre noi fiind chemat să fie chip ale celor „patru oameni”, purtându-i pe cei bolnavi în mod fizic la doctor, atunci când au nevoie, dar și spiritual purtându-i în rugăciune în fața tronului lui Dumnezeu!

Un alt aspect important ce trebuie precizat, este faptul că în Sfânta Scriptură nu orice boală este prezentată ca fiind urmarea păcatului, ci pot exista boli îngăduite de Dumnezeu pentru a ne feri de păcate sau chiar boli spre slava lui Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel suferea, spre exemplu, de „un ghimpe în trup”, ca să nu se trufească. El l-a rugat pe Domnul să-l vindece, însă Acesta i-a răspuns: „Îți este de ajuns harul Meu, căci

puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune”. Sfântul Pavel nu s-a întristat, ci a spus: „Deci, foarte bucuros, mă voi lăuda mai ales întru slăbiciunile mele, ca să locuiesc în mine puterea lui Hristos” (II Cor 12, 7-9). Despre orbul din naștere Mântuitorul a spus: „Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu” (Ioan 9, 3). Așadar, nu trebuie să judecăm pe alți oameni, considerând că bolile din viața lor sunt urmarea păcatelor, pentru că noi nu știm care este pedagogia lui Dumnezeu cu fiecare om de pe pământ.

3. Sfântul Grigorie Palama – energiile divine necreate sau harul sunt iubirea lui Dumnezeu împărtășită oamenilor

Spuneam la început că fiecare duminică din Postul Mare, cu excepția celei de-a treia și a șasea, ne propune două tematici. Primele două duminici sunt legate de afirmarea „Ortodoxiei”. Prima, numită chiar *Duminica Ortodoxiei*, nu are originar o legătură directă cu Postul Mare, ci se datorează faptului istoric, că a doua restabilire a cultului icoanelor în Imperiul Bizantin a fost celebrată în prima duminică a postului Mare, la 11 martie 843, în Constantinopol. Duminica a doua, a Sfântului Grigorie Palama (1296-1359), monah la Sfântul Munte Athos și arhiepiscop al Tesalonicului, unul dintre cei mai mari teologi ai Ortodoxiei, a fost aclamată deja din secolul al XIV-lea ca „a doua biruință a Ortodoxiei”, după ce Biserica l-a canonizat pe Sf. Grigorie Palama în anul 1368, recunoscându-l ca dascăl al rugăciunii neîncetate și teolog al luminii necreate. Aceste două duminici ale biruinței „Ortodoxiei”, deși au inițial o legătură istorică cu Postul Mare, sunt pline de semnificație duhovnicească, căci adevărata viețuire creștină și îndumnezeirea omului sau sălășluirea sa în „lumina cea neapropiată” a Dumnezeirii sunt posibile doar în adevărul credinței. Altfel spus *lex credendi* (legea credinței) a determinat *lex orandi* (legea rugăciunii), Biserica integrând liturgic ceea ce a formulat sinodal ca adevăr al credinței.

Sfântul Grigorie Palama, la ale cărui sfinte moaște ne putem închina astăzi în Catedrala Mitropolitană din Tesalonic, a stabilit **teologia energiilor divine necreate**, care este până azi centrală pentru spiritualitatea ortodoxă. Plecând de la arătarea Mântuitorului Hristos în lumină pe Muntele Taborului (Matei 17, 1-9), Sfântul Grigorie a arătat în tratatele sale teologice, că orice creștin se poate împărtăși din această lumină sau energie, care este una necreată, nu creată cum susțineau unii din adversarii săi. Astfel, pe lângă lumina creată, perceptibilă cu simțurile, în special cu ochii trupești, și prin care vedem lumea, există o lumină necreată care este perceptibilă cu „ochii minții”, care văd duhovnicește rațiunile și rosturile lucrurilor dincolo de dimensiunea lor materială. Sfântul Grigorie a remarcat faptul că fiecare faptură are o energie proprie, lucru atât de evident astăzi, când facem uz de energia solară, marină, eoliană etc. Omul însuși are propria energie, care îl susține în viață și din care se nasc acțiunile sale. Sfântul Grigorie a urcat însă de la creaturi la Creator, arătând că izvorul acestor energii este energia necreată, dumnezeiască, care susține în viață toate aceste energii finite și relative. Această energie, numită și lumină necreată provine din ființa lui Dumnezeu și este împărtășită de Sfântul Duh tuturor creaturilor. O numim în Biserică și **har dumnezeiesc**, putând astfel vorbi de lumina harului necreat, din care dacă ne împărtășim, ne îndumnezeim, devenind „dumnezei după har”.

Harul dumnezeiesc, lumina sau energiile divine necreate le primim în Biserică prin Sfintele Taine, în cadrul cărora ne împărtășim din această lumină. Sfântul Botez, Ungerea cu Sfântul Mir, Spovedania, Sfânta Împărtășanie, Nunta, Sfântul Maslu aduc toate acest har sau lumina necreată în viața noastră. **Prin har are loc comunicarea directă a iubirii Preasfintei Treimi către Biserică, oameni în general și lume.** Harul este

iubirea lui Dumnezeu care își are originea în Tatăl, se manifestă în lucrarea mântuitoare a lui Hristos și se revărsă în inimile noastre prin Sfântul Duh. Sfântul Duh ne inspiră în rugăciune, locuiește în noi și ne conduce prin suflarea sa de viață spre a gusta din plinătatea vieții de iubire a Preasfintei Treimi.

Experiența luminii necreate o facem în mod special în Sfânta Liturghie, căci la final comunitatea liturgică cântă următorul tropar preluat din slujba Pogorării Sfântului Duh: **„Am văzut Lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc;** am aflat credința cea adevărată, nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne, că Aceasta ne-a mântuit pe noi”. Acest tropar sintetizează întreaga experiență duhovnicească a Dumnezeieștii Liturghii, despre care vorbește și rugăciunea de mulțumire către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu pentru primirea Sfintei Împărțășanii: „Ci tu, care ai născut Lumina cea adevărată, luminează-mi ochii cei înțelegători ai inimii”. Așadar această lumină poate fi văzută doar cu „ochii inimii”. Ce sunt acești ochi ai inimii și ce lumină văd ei? Este vorba de o experiență duhovnicească, care cuprinde ființa întreagă, în care te simți învăluit de razele mângâietoare ale iubirii veșnice dumnezeiești, care este mai tare decât moartea însăși. Ieșirea prin credință din universul concentraționar al morții aduce cu ea lumina plenitudinii sensului veșnic al existenței. Părintele Sfânt Dumitru Stăniloae vorbește în acest caz despre o „lumină a iubirii și a sensului suprem și veșnic al ființei noastre”. În această experiență, omul credincios aude și el cuvintele rostite de către Tatăl către Domnul Hristos în lumina Taborului: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în care am binevoit” (Mt 17,5). A te simți iubit este cea mai deplină experiență umană, după care fiecare persoană tânjește. Una din calitățile fundamentale ale iubirii este faptul că este veșnică, „nu cade niciodată”. Sfinții Apostoli i-au cerut lui Hristos în lumina Taborului să facă trei colibe pentru Mântuitorul, Moise și Ilie (Mt 17,4) și să nu mai părăsească muntele cel plin de lumină. În Dumnezeiasca Liturghie creștinii nu mai are nevoie de colibe exterioare pentru a fi în lumina dumnezeiască, căci inima lor devine casă, locaș sau sălaș al Sfântului Duh, iar prin aceasta se umple de lumină veșnică, mângâiere și bucurie duhovnicească.

Pr. Daniel Benga